

Nr 165

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om utbetalning av pristillägg för kött; given den 25 oktober 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

SVANTE LUNDKVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

Med anledning av prisstoppet och livsmedelssubventionerna för köttvaror utgår ersättning till jordbruket bl. a. i form av pristillägg för slaktkroppar av nötkreatur, häst och svin som godkänts vid veterinärbesiktning. Pristilläggen utbetalas av statens jordbruksnämnd. I propositionen föreslås skyldighet för köttbesiktningsbyråer och offentliga slakthus samt för privata kontrollslakterier och fristående sanitetsslaktavdelningar att medverka vid utbetalningen av pristilläggen.

Förslag till

Lag om utbetalning av pristillägg på kött

Härigenom förordnas som följer.

1 § I denna lag förstås med pristillägg sådant prisstöd av statsmedel som utgår i form av särskilt tillägg på kött enligt föreskrifter som meddelats av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av statens jordbruksnämnd.

2 § Köttbesiktningsbyrå, offentligt slakthus, kontrollslakteri eller fristående sanitetsslaktavdelning skall i samband med köttbesiktning som avses i lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m. utbetala pristillägg av medel som statens jordbruksnämnd ställer till inrättningens förfogande. För pristillägg som utbetalats skall redovisning avges till jordbruksnämnden.

3 § När pristillägg utgår efter köttets vikt, skall inrättning som avses i 2 § väga köttet i samband med besiktningen. Vid sådan vägning skall användas våg som justerats enligt lagen (1971: 1081) om bestämning av volym och vikt.

4 § Inrättning som avses i 2 § är skyldig att föra sådana anteckningar och ha sin bokföring så ordnad, att kontroll av beräkning och utbetalning av pristilläggen kan ske. Statens jordbruksnämnd får granska bokföringen och i övrigt utöva den kontroll som nämnden finner behövlig.

5 § Mot beslut av inrättning som avses i 2 § om utbetalning av pristillägg får talan ej föras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden hållet inför Hans Majest Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Lundkvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter förslag till lag om utbetalning av pristillägg på kött och anför.

Inledning

Statens jordbruksnämnd har i skrivelse den 8 mars 1974 föreslagit att en lag om utbetalning av pristillägg för kött utfärdas som föreskriver skyldighet för kommunal köttbesiktningsbyrå och offentligt slakthus samt för privat kontrollslakteri att medverka vid utbetalning av pristillägg för kött. Jordbruksnämnden har bifogat förslag till en sådan lag.

Efter remiss har yttranden över förslaget avgetts av Kooperativa förbundet, Köttbranschens riksförbund, Sveriges slakteriförbund och Svenska kommunförbundet.

Jordbruksnämndens lagförslag torde få fogas till statsrådsprotokollet som *bilaga*.

Nuvarande ordning

Allmänt pristillägg för kött infördes den 1 juli 1969 som en försöksverksamhet och utgick till en början endast för kött av får och lamm. Därefter har området för pristillägg successivt utsträckts. Sedan den 26 november 1973 utgår således pristillägg för nötkött och sedan den 1 januari 1974 även för kött av häst. De sistnämnda pristilläggen är motiverade av det fr. o. m. den 1 januari 1973 gällande prisstoppet på vissa livsmedel. Efter riksdagens beslut om ökade livsmedelssubventioner infördes den 25 mars 1974 allmänt pristillägg även för fläsk. På grund av nämnda utvidgningar och på grund av marknadsutvecklingen har pristilläggen nu kommit att uppgå till avsevärda belopp, för första halvåret 1974 ca 100 milj. kr.

Pristillägg utbetalas till producenter i samband med att köttet besiktigas enligt *lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m.* (ändrad senast 1971: 1114). Sådan besiktning kan ske vid köttbesiktningsbyrå, offentligt

slakthus, kontrollslakteri eller fristående sanitetsslaktavdelning. Enligt 1 § *köttbesiktningskungörelsen* (1968: 406, ändrad senast 1971: 1269) skall kommun inrätta köttbesiktningsbyrå för köttbesiktningsverksamhet. Med kontrollslakteri avses enligt 2 § nämnda kungörelse slakteri-inrättning som statens livsmedelsverk på begäran av slakthusets innehavare ställt under offentlig kontroll. Har kommun inrättat kontrollslakteri, kallas det offentligt slakthus. Besiktning kan i viss utsträckning också ske vid sanitetsslaktavdelning som är fristående från offentligt slakthus eller kontrollslakteri (6 § *köttbesiktningskungörelsen*). Taxa för köttbesiktningen beslutas av kommunens fullmäktige (13 § 1 mom. lagen om köttbesiktning m. m.). F. n. finns i landet ca åttio köttbesiktningsbyråer, två offentliga slakthus, femtio kontrollslakterier och sex fristående sanitetsslaktavdelningar. Kontrollslakterierna och de fristående sanitetsslaktavdelningarna är privatägda, medan de offentliga slakthusen och besiktningsbyråerna som nämnts är kommunala. Beträffande besiktningsbyråerna gäller vidare att medan de tidigare alltid drevs av kommunalanställd personal, det numera förekommer att de drivs av privata slakteriföretag för kommunens räkning.

Jordbruksnämndens förslag och remissyttrandena

Jordbruksnämnden erinrar om att i samband med jordbrukets prisreglering och pristoppet på köttvaror vissa pristillägg utbetalas genom nämndens försorg. Pristilläggen betalas ut i samband med besiktning av köttet vid köttbesiktningsbyrå, offentligt slakthus eller kontrollslakteri. Nämnda inrättningsars befattning med utbetalningen av pristilläggen har hittills fungerat utan författningsstöd. I samband med att pristilläggen efter hand höjts till mera betydande belopp föreligger emellertid enligt jordbruksnämndens mening behov av en lag, som reglerar förhållandet mellan nämnden å ena sidan och de kommunala organ och privata företag å andra sidan som skall betala ut pristilläggen. I lagen bör också föreskrivas skyldighet för de berörda inrättningarna att väga besiktigt kött på justerad våg, att redovisa till jordbruksnämnden för utbetalade pristillägg och att föra anteckningar och räkenskaper om pristilläggen.

I en i ärendet ingiven promemoria utvecklar jordbruksnämnden närmare motiven för sitt förslag. Nämnden anför att så länge slaktdjursavgift uttogs enligt 7 § förordningen (1967: 340) med vissa bestämmelser om prisreglering på jordbrukets område, uppbars dessa avgifter av besiktningsinrättningarna. Pristilläggen kunde då — i vart fall så länge de inte utgick för fläsk — i allmänhet avräknas från slaktdjursavgifterna, och någon medelsöverföring från jordbruksnämnden behövde i regel inte göras. Enligt föreskrifter som nämnden meddelade i anslutning till slaktdjursavgiften var besiktningsinrättningarna vidare skyldiga att väga djurkropparna, vilket kom väl till pass även vid utbetalning av pristill-

lägg. Sedan allmänt pristillägg den 25 mars 1974 införts också på fläsk och slaktdjursavgifter fr. o. m. den 1 juli 1974 t. v. inte tas ut, resulterar avräkningarna oftast i ett saldo i vederbörande besiktningsinrättnings favör. I samband med att beslut fattades om att slaktdjursavgifter t. v. inte skall tas ut, befriades vidare besiktningsinrättningarna från skyldigheten att väga besiktigade djurkroppar. Sedan andra halvåret 1974 fungerar därför besiktningsinrättningarna mera påtagligt som distributörer av medel från jordbruksnämnden. Det finns emellertid enligt nämnden ingen anledning att anta att de ändrade förhållandena skall behöva innebära någon förändring beträffande hittillsvarande praxis såvitt avser utbetalningen av pristillägg. Jordbruksnämnden anför att den sedan länge har ett gott samarbete med de olika besiktningsinrättningarna, vilka i regel ser arbetet med pristilläggen som en service för sina kunder. Nämnden förskotterar också de medel som väntas utgå som pristillägg.

Remissinstanserna har inte någonting att erinra mot jordbruksnämndens lagförslag. *Sveriges slakteriförbund* understryker emellertid vikten av att nämnden ges tillfredsställande resurser för att kontrollera lagens efterföljd samt övervaka att pristilläggen utbetalas på slaktkroppar som t. ex. är putsade på samma sätt, oberoende av var i landet slakten har skett. *Svenska kommunförbundet* förutsätter att de kommunala köttbesiktningsbyråerna för utbetalning av pristillägg tillförs medel i rätt tid och i erforderlig utsträckning.

Departementschefen

Fr. o. m. den 1 januari 1973 gäller prisstopp på vissa livsmedel. Fr. o. m. den 1 april 1974 har dessutom direkta prissänkningar företagits för en del av de livsmedel som omfattas av prisstoppet. Ersättning till jordbruket för dess förluster till följd av prisstoppet och de företagna prissänkningarna utgår av statsmedel, vilka utbetalas av statens jordbruksnämnd. Ersättningen för mejerivaror lämnas genom att nämnden utbetalar medel direkt till Föreningen för mejeriprodukter, ekonomisk förening. Ersättningen för köttvaror utbetalas på ett något annorlunda sätt. Ersättning för dessa varor lämnas dels genom utbetalningar till Svensk kötthandel, förening u. p. a., dels i form av pristillägg för slaktkroppar av nötkreatur, häst och svin. Jordbruksnämnden har funnit det praktiskt att utbetala pristilläggen till de besiktningsinrättningar som enligt lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m. är behöriga att utöva besiktning, nämligen kommunala köttbesiktningsbyråer och offentliga slakthus samt privatägda kontrollslakterier och fristående sanitetslaktavdelningar. Dessa besiktningsinrättningar betalar sedan i sin tur ut pristilläggen till producenterna.

Systemet med pristillägg på kött resulterade inte i några nettoutbetalningar till köttproducenterna förrän under senare delen av 1973. Dess-

förrinnan uttogs nämligen av köttproducenterna s. k. slaktdjursavgifter, vilka användes för att bekosta jordbrukets exportförluster på kött och fläsk. Genom att jordbruksnämnden under 1973 successivt sänkte slaktdjursavgifterna, erhöll köttproducenterna kompensation för uteblivna prisstegringar på grund av prisstoppet. I allmänhet kunde pristilläggen avräknas från slaktdjursavgifterna, och någon medelsöverföring från jordbruksnämnden behövde i regel inte ske. I och med de ökade livsmedelssubventionerna fr. o. m. den 1 april 1974 och de övergångsåtgärder som då vidtogs av jordbruksnämnden blev utbetalningarna från jordbruksnämnden i form av pristillägg i allmänhet större än inbetalningarna i form av slaktdjursavgifter. Fr. o. m. den 1 juli 1974 tas t. v. inga slaktdjursavgifter ut, vilket medfört att besiktningsinrättningarnas roll som utbetalare av de från jordbruksnämnden utgående pristilläggen blivit alltmer framträdande. Jordbruksnämnden anser därför att det föreligger behov av en lag som reglerar förhållandet mellan nämnden å ena sidan och de kommunala och privata besiktningsinrättningarna å den andra. Dessa bör nämligen enligt nämnden även i fortsättningen handha den direkta utbetalningen av pristilläggen till producenterna. I ett av jordbruksnämnden utarbetat lagförslag föreskrivs skyldighet för kommunal köttbesiktningsbyrå och offentligt slakthus samt för privat kontrollslakteri att medverka vid utbetalning av pristillägg för kött. I samband härmed föreslås skyldighet för vederbörande inrättning att väga besiktigat kött på justerad våg, att redovisa till jordbruksnämnden för utbetalade pristillägg samt att föra anteckningar och räkenskaper om pristilläggen.

Jordbruksnämndens förslag har lämnats utan erinran av remissinstanserna. Även jag anser att möjlighet liksom hittills bör finnas att låta de besiktningsinrättningar som är behöriga att utöva köttbesiktning enligt 1959 års lag om köttbesiktning m. m. medverka också vid utbetalning av pristillägg. De inrättningar som avses är köttbesiktningsbyråer, offentliga slakthus, kontrollslakterier och fristående sanitetsslaktavdelningar. Skyldigheten bör anges i lag. Lagen bör utformas i huvudsaklig överensstämmelse med jordbruksnämndens förslag. Pristilläggen utbetalas av vederbörande inrättning av medel som jordbruksnämnden ställer till dess förfogande. Nämnden bör, som Svenska kommunförbundet förutsatt i sitt remissyttrande, tillställa inrättningarna behövliga medel i god tid innan utbetalningarna skall verkställas. För utbetalade pristillägg bör inrättningen avge redovisning till jordbruksnämnden. Inrättningen bör vara skyldig att föra sådana anteckningar och ha sin bokföring så ordnad att jordbruksnämnden kan utöva kontroll av pristilläggen. Nämnden bör ha rätt att för denna kontroll granska inrättningarnas bokföring och i övrigt utöva sådan kontroll som nämnden anser behövlig. När pristillägg utgår efter köttets vikt, bör inrättningen vara skyldig att väga köttet i samband med besiktningen. Vid vägningen bör användas våg som justerats enligt reglerna i lagen (1971: 1081) om bestämning av volym

och vikt. Mot beslut av vederbörande inrättning om utbetalning av pristillägg bör talan inte få föras. Med anledning av Sveriges slakteriförbunds remissyttrande vill jag framhålla att jag bedömer jordbruksnämndens resurser vara tillräckliga för att kontrollera lagens efterföljd och likformiga tillämpning. Det bör ankomma på nämnden att meddela närmare föreskrifter för tillämpningen av lagen.

Lagen bör träda i kraft den 1 januari 1975.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom jordbruksdepartementet upprättat förslag till lag om utbetalning av pristillägg på kött.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Bilaga
Statens jordbruksnämnds förslag

Förslag till**Lag om utbetalning av pristillägg för kött**

Härigenom förordnas som följer.

1 § Med *pristillägg* avses i denna lag sådant pristillägg för kött som utgår på grund av föreskrift som meddelats av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av statens jordbruksnämnd.

Med *köttbesiktningsbyrå* förstås i denna lag inrättning som avses i 6 § lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m. Vad i denna lag sägs om köttbesiktningsbyrå gäller även offentligt slakthus och kontrollslakteri.

Med *besiktning* avses i denna lag den kontroll av färskt kött som ankommer på köttbesiktningsbyrå.

2 § Köttbesiktningsbyrå skall i samband med besiktning utbetala pristillägg av medel som jordbruksnämnden ställer till dess förfogande. För utbetalade pristillägg skall byrån avge redovisning till jordbruksnämnden.

3 § När pristillägg utgår efter köttets vikt, skall köttbesiktningsbyrån väga köttet i samband med besiktningen.

Vid sådan vägning skall användas våg som justerats enligt reglerna i lagen (1971: 1081) om bestämning av volym och vikt.

4 § Köttbesiktningsbyrån är skyldig att föra sådana anteckningar och ha sin bokföring så ordnad, att kontroll angående pristilläggen kan ske. Jordbruksnämnden äger granska bokföringen och i övrigt utöva den kontroll som nämnden finner behövlig.

5 § Närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag meddelas av statens jordbruksnämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1974.